
Stein med sans og samling

LIVET ER MER...

ASTRID MARIE NYLENNÅ

I sommer tilbrakte Knut Eldjarn og hans 14 år gamle sønn tre uker på Grønland for å samle stein. Resultatet ble over 100 kilo som forsiktig ble fraktet til Norge. Sammen med 15 000 andre steiner er de systematisert i kjelleren.

Knut Eldjarn med noen av sine mest sjeldne geologiske funn.

– Jeg begynte å studere realfag og tok sikte på å ta geologi. Men dette var før det ble funnet olje i Nordsjøen, så jeg ble frarådet å bli geolog. Dermed endte jeg opp med medisin, men jeg har fortsatt å ha steiner som interesse, forteller Knut Eldjarn som er spesialist både i geriatri og indremedisin.

Den tidligere presidenten i Legeforeningen er en ivrig steinsamler. Av de 3 500 mineralene som er funnet i verden, har han eksemplarer av 2 300 av dem hjemme i kjelleren og på peishyllen. Han har utstilt rubiner, safirer, gull, sølv og ametyster i nydelige farger i montre i steinrommet sitt. Mange av dem er som kunstverk.

– Det er veldig mye estetikk i steiner. For en samler er det spørsmål om form og farge og å ha eksemplarer man kan glede seg over, sier 51-åringen.

Steintur til Grønland

I sommer tok han sin 14 år gamle sønn med på tur til Grønland. I ubebodde områder fulgte de geologiske kart og fant steinslag av svært begrenset utbredelse.

– Det var ikke noen chartertur akkurat. Vi la opp turen på jakt etter spesielle geologiske lokaliteter på Grønlands vidde, forteller Eldjarn.

For å komme dit de ønsket måtte de leie en lokal båtfører som kjørte dem fire timer med båt innover de grønlandske fjordene, etterlot dem der og hentet dem igjen etter fem dager. Midt i ødemarken fant de mye av det de søkte etter, blant anent tuktuput, en sjelden blodrød smykkestein man kan finne på Grønland dersom man er heldig. I alt ble 100 kilo stein brakt med tilbake til Norge. De skjøreste gjenstandene ble pakket pent i papir og tatt med som håndbagasje. De større bitene ble sendt i posten.

– Denne hobbyen innebærer en del fysisk aktivitet. Du finner ikke disse tingene liggende hvor som helst, sier Eldjarn.

Interessen for stein har han hatt helt siden tenårene. Som 15-åring fattet han interesse for et stort kvarts- og feltspatfelt i Iveland i Evje som han gjerne ville studere nærmere. Det endte med at han fikk leie et dødsbo av en bonde, og han bodde der alene en uke. Hver dag tok han med hammer og ryggsekk og gikk ut for å studere stein.

Museumssamling

I sommer var en tysker på besøk hjemme hos familien Eldjarn i tre dager for å ta bilder til en CD-ROM med grunnlagsdokumentasjon til geologiske studier. Han skulle fotografere sjeldne mineraler, og det endte med at han tok 600 bilder bare av Eldjarns samling.

Det er system i steinsamlerens kjeller. Arkitektskuffer fylt med stein ordnet etter kjemisk sammensetning, 720 steiner i hver kommode. I tillegg er det glasskap og en pen samling glassmontre hvor de vakreste eksemplarene er

utstilt. Blant annet har han en monter med 35 steiner fra Panasquera i Portugal, som han fikk igjen i mai i år etter å ha lånt dem ut til en spesialutstilling ved Geologisk museum i Oslo.

– Steinsamlingen min er nok på nivå med europeiske universitetsmuseer, sier Eldjarn. Og legger til at han har verdens fineste krystall av gagarinitt, en ca. 1 cm lang og 2 mm bred liten sak som ikke er spesielt oppsiktsvekkende for et vanlig øye.

Nyttig kunnskap

Kunnskapen om stein gjorde at Knut Eldjarn ble med til Venezia og plukket ut steinblokkene som ble brukt da Legenes hus i Oslo ble bygd i 1996.

– Vi ønsket at huset skulle få en så ensartet fasade som mulig. Dermed måtte vi håndplukke steinskivene. Dette var ikke kjent for arkitekten, forteller han.

Selv om en steinhobby av dette omfanget er både tid- og ressurskrevende, så kan den integreres i familieaktiviteter og gi matnyttige resultater.

– I gode soppår har familien samlet 100 kilo kantareller ved å følge berggrunnskart. De færreste vet at man kan dra slik nytte av en steinhobby, sier Eldjarn.

Publisert: 30. september 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2025. Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. desember 2025.